

Pro of contra samenvallende verkiezingen?

Het getuigt van veel branie te pleiten voor samenvallende regionale en federale verkiezingen op een moment wanneer dat technisch niet meer mogelijk is. Pijnlijk wordt het wanneer de inhoudelijke argumenten in dit debat onder de (kamer)mat worden geveegd met de oneliner 'Vermits België geen land is zoals een ander, zijn de verkiezingspraktijken in andere landen van nul of generlei waarde' (zie DS van 2 mei).

België heeft niet te veel verkiezingen, want slechts zoveel als andere federale landen zonder presidentsverkiezingen en referenda. Dat de parlementen op het nationale en het subnationale beleidsniveau apart worden verkozen, is inherent aan een federaal systeem. Zo kan er een aparte politieke dynamiek ontstaan op het subnationale niveau, waarbij de partijen coalities kunnen vormen, een beleid kunnen voeren en daarvoor verantwoording moeten afleggen aan de kiezer, los van het federale niveau. Het koppelen van de regionale en de federale verkiezingen zal er onvermijdelijk toe leiden dat de politiek op het subnationale niveau een afgeleide wordt van de nationale politiek. In dat geval kan men evengoed het dubbelmandaat opnieuw invoeren.

Een aantal maatregelen kunnen de specificiteit van elke verkiezing beter tot haar recht doen komen. In de eerste plaats kunnen we de verschillende 'terugkeerbruggetjes' die het ministers gemakkelijker maken zich kandidaat te stellen op een ander beleidsniveau, opnieuw schrappen. Een parlamentslid dat minister wordt op een ander beleidsniveau zou onherroepelijk ontslag moeten nemen als parlamentslid. Daarnaast zouden ministers in functie die zich kandidaat willen stellen bij een verkiezing op een ander beleidsniveau, ontslag moeten nemen. Die maatregelen verhogen de kans dat ministers deelnemen aan de verkiezingen op het niveau waar ze beleidsverantwoordelijkheid droegen, en daarvoor ook kunnen worden beoordeeld door de kiezers.

Daarnaast moeten parlamentsleden die op een ander beleidsniveau worden verkozen, dat nieuwe mandaat ook effectief opnemen. Nu kunnen parlamentsleden naar believen kiezen in welk parlement ze zullen zetelen. Dat alles getuigt niet enkel van weinig respect voor de kiezer, het bemoeilijkt ook het tot stand komen van een klasse van politici die zich specifiek op een welbepaald beleidsniveau toeleggen en daarmee door de kiezer worden geassocieerd. Nu is het comfort om in alle vrijheid de eigen carrière te kunnen plannen voor de politici nog altijd belangrijker dan het goed functioneren van het federale systeem.

Het tot stand komen van een aparte politieke dynamiek in de regio's kan men ten slotte in de hand werken via de mogelijkheid van vroegtijdige ontbinding van de deelparlementen. Dat kan ertoe leiden dat de automatische horizontale gelijktijdigheid van de regionale verkiezingen wordt doorbroken. Een regionale verkiezing die niet samenvalt met de andere regionale (en de Europese) verkiezingen, zou minder worden gezien als een populariteitstest van de federale regering.

Laten we het federalisme en de daarmee gepaard gaande aparte verkiezingen in dit land een kans geven in plaats van via halfslachtige oplossingen het spook van het unitaire België na te jagen.

Elodie Fabre (Vives KULEUVEN)